

Riigikogu rahanduskomisjon
rahanduskomisjon@riigikogu.ee

Meie 18.11.2025 nr 1.1-10.1/4998-1

**Muudatusettepanekud riigieelarve
seaduse ja riigieelarve seaduse
muutmise seaduse muutmise
seaduse eelnõu (736 SE) kohta**

Austatud proua Annely Akkermann

Esitame täiendavad muudatusettepanekud riigieelarve seaduse ja riigieelarve seaduse muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu (736 SE) kohta. Ettepanekud on koostatud eelkõige rahanduskomisjonilt saadud tagasiside põhjal.

1. Täiendada eelnõu § 1 punktis 2 sätestatud riigieelarve seaduse § 4 lõiget 2 ja sõnastada see järgmiselt:

„(2) Kui Vabariigi Valitsus ei arvesta eelarvenõukogu arvamusega, vormistatakse selle kohta Vabariigi Valitsuse otsus esimesel võimalusel, aga hiljemalt kahe kuu jooksul arvates arvamuse esitamisest. Otsuse põhjendus avalikustatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.“.

Selgitus: muudatusettepanekuga täpsustatakse ajamäärust, mille jooksul Vabariigi Valitsus peab eelarvenõukogu arvamusega mitteametlikult otsuse vormistama, lisades algele sõnastusele viite, mille kohaselt tuleb reageerida viivitamatult ehk esimesel võimalusel, aga hiljemalt kahe kuu jooksul.

2. Muuta eelnõu § 1 punktis 8 sätestatud riigieelarve seaduse § 5 lõiget 2¹ ja sõnastada see järgmiselt:

„(2¹) Valitsussektori netokulude määratlemisel ja arvutamisel lähtutakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelvalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 (ELT L, 2024/1263, 30.04.2024) sätestatust.“.

Selgitus: muudatusettepanek asendab valitsussektori netokulude definitsiooni viitega Euroopa Liidu õigusele ja vastavale määrusele, kus valitsussektori netokulude näitaja on defineeritud. Nii püsib paragrahv aktuaalsena ka juhul, kui Euroopa Liidu õigus peaks muutuma ja ei too seadusesse täiendavaid mõisteid, mis omakorda defineerimist võiksid vajada.

3. Muuta eelnõu § 1 punktis 9 sätestatud riigieelarve seaduse § 5 lõiget 3 ja sõnastada see järgmiselt:

„(3) Valitsussektori eelarvepoliitiline eesmärk määratakse käesolevas seaduses sätestatu ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 alusel.“.

Selgitus: muudatusettepanek tehakse lähtuvalt punktis 2 tehtud muudatusest (eelnõu § 1 punkti 8 muutmine, millega muudeti riigieelarve seaduse § 5 lõiget 2¹), millega tehti viide Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2024/1263. EL õigusakti esmakordsel mainimisel tuleb ära märkida ka õigusakti pealkiri ja avaldamisviited, edasisel viitamisel viidatakse ainult õigusakti numbrile. Esmakordselt mainitakse seda õigusakti § 5 lõikes 2¹, mistõttu ei ole lõikes 3 enam EL määruse pealkirjale ega avaldamisviidetele vaja viidata.

4. Muuta eelnõu § 1 punktis 11 sätestatud riigieelarve seaduse § 5¹ lõikeid 2 ja 3 ning sõnastada need järgmiselt:

“(2) Riigieelarve ja eelarvestrateegia koostatakse nii, et valitsussektori struktuurne puudujääk ei ületa poolt protsenti sisemajanduse koguproduktist jooksevhindades ühelgi aastal, arvestades käesoleva seaduse § 15 alusel koostatud riigi makromajandus- ja rahandusproгноosi.

(3) Kui riigivõla suhe sisemajanduse koguprodukti on alla 30 protsenti ja riigi rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkusega seotud riskid on väikesed, võib käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud struktuurne puudujääk ulatuda kuni ühe protsendini sisemajanduse koguproduktist jooksevhindades.“.

Selgitus: muudatusettepanekuga muudetakse tasakaalureegli piirmäärasid, sätestades need analoogselt kehtiva riigieelarve seadusega tasemele 0,5% SKPst struktuurse puudujäägina üle 30% SKPst võlataseme puhul ja 1% SKPst maksimaalse puudujäägina juhul, kui võlatase jääb allapoole 30% SKPst taset. Muudatuse tingis olukord, kus kaitsekulude vabastusklausli rakendamise tõttu on puudujäägist väljumine pikaajaline ettevõtmine, mistõttu ei ole sihi lõdvendamine hetkel tingimata asjakohane. Ambitsiooni samaks jätmist toetavad ka arvutused, mille kohaselt võlga stabiliseeriv struktuurse defitsiidi tase on madalam kui 1% SKPst.

5. Muuta eelnõu § 1 punktis 14 sätestatud riigieelarve seaduse § 7 lõikeid 1 ja 2 ning sõnastada need järgmiselt:

„(1) Kui käesoleva seaduse § 15 alusel koostatud riigi makromajandus- ja rahandusproгноosi kohaselt ületab valitsussektori eelarvepositsioon käesoleva seaduse §-s 5¹ sätestatud piirmäärasid, esitab valdkonna eest vastutav minister Vabariigi Valitsusele kuu aja jooksul progноosi avaldamisest arvates riigi rahanduse olukorra analüüsi ja vajaduse korral ettepanekud valitsussektori eelarvepositsiooni parandamiseks.

(2) Juhul kui valitsussektori eelarvepositsiooni puudujääk ületab käesoleva seaduse §-s 5¹ sätestatud piirmäärasid rohkem kui 0,5 protsenti sisemajanduse koguproduktist või kui

käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud analüüsi põhjal on vajalik valitsussektori eelarvepositsiooni parandada, peab Vabariigi Valitsus esimesel võimalusel, aga hiljemalt riigieelarve ja eelarvestrateegia koostamisel rakendama meetmeid, et viia valitsussektori eelarvepositsioon vastavusse käesoleva seaduse §-s 5¹ sätestatud piirmääradega.“.

Selgitus: muudatusettepanekuga täpsustatakse sõnastust ja tehakse see arusaadavamaks. Lõikesse 1 on lisatud ka tähtaeg (üks kuu), mil majandus- ja rahandusproгноosi avaldamise järel tuleb esitada Vabariigi Valitsusele riigi rahanduse olukorra analüüs eelarvepositsiooni riigieelarve seaduses ettenähtud piirmäärade ületamise puhul.

6. Muuta eelnõu § 1 punktis 15 sätestatud riigieelarve seaduse § 7 lõiget 2¹ (tekst viiakse üle lõikeks 5) ning sõnastada see järgmiselt:

„(5) Juhul kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud meetmetest ei piisa Euroopa Liidu eelarveraamistiku nõuete täitmiseks, rakendab Vabariigi Valitsus eelarvepositsiooni parandavaid lisameetmeid mahus, mis viib riigieelarve ja eelarvestrateegia nende nõuetega vastavusse.“.

Selgitus: muutmissettepaneku põhjuseks on punktis 5 toodud sõnastuse parandus (RES § 7 lõike 2 kohta), mille kohaselt meetmete võtmine jäi lõikesse 2. Ka lisatakse viide sama paragrahvi lõikele 4, mistõttu viiakse lõike 2¹ tekst lõikeks 5.

7. Täiendada eelnõu § 1 pärast punkti 26 uue punktiga 27 (muutes vastavalt järgmiste punktide numeratsiooni) järgmiselt:

„27) paragrahvi 19 lõiget 5 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„(5) Programm on arengudokument, milles määratakse tulemusvaldkonna alaeesmärgi saavutamisele suunatud meetmed, mõõdikud, tegevused ja rahastamiskava. Mõõdikud peavad olema otseselt seotud programmi eesmärkidega ja olema perioodiliselt mõõdetavad, et hinnata riigieelarve vahendite kasutamise efektiivsust ja tulemuslikkust. Riigieelarve eelnõu seletuskirjas esitatakse mõõdiku kohta selgitus, kuidas mõõdik võimaldab hinnata riigieelarve vahenditega saavutatavaid tulemusi.“;“.

Selgitus: Muudatusettepanekuga lisatakse riigieelarve seaduse § 19 lõikesse 5 teine lause, et täpsustada, millised peavad olema mõõdikud eesmärkide täitmise jälgimiseks. Strateegilises planeerimises on kohustus seada eesmärgid kõigil programmi planeerimistasanditel ning need eesmärgid peavad olema mõõdetavad. Muudatus rõhutab mõõdikute tähtsust tegevuspõhise riigieelarve rakendamisel. Riigieelarve vahendite kasutamise planeerimisel ja tulemuste jälgimisel on oluline seada kvaliteetsed mõõdikud, mis võimaldavad hinnata riigieelarve vahendite kasutamise efektiivsust ja tulemuslikkust. Kuna eesmärgid on sageli kompleksed, võib olla vajalik kasutada tulemuslikkuse hindamiseks mitte ühte, vaid mitut omavahel seotud mõõdikut. Riigieelarve seletuskirjas tuleb selgitada iga valitud mõõdiku kohta, kuidas see aitab hinnata riigieelarve vahenditega saavutatavat tulemust. Selgitus peab täpsustama, kuidas mõõdik võimaldab hinnata, mil määral on riigieelarve vahendid panustanud eesmärgi täitmisesse st. hindama kulude ja tulemuste vahelist mõju. Kui programmi, tegevuse või teenuse tasandil seatud eesmärkide täitmist ei ole võimalik olemasolevate mõõdikutega jälgida, tuleb määrata uued ja sobivamad mõõdikud.

8. Muuta eelnõu § 1 punktis 28 (uue numeratsiooni järgi punkt 29) sätestatud riigieelarve seaduse § 25¹ lõike 3 punkti 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4) kirjeldust, milliste poliitikamuudatuste, sealhulgas reformide ja investeeringute abil saavutatakse riigi eelarvepoliitilised eesmärgid;”.

9. Täiendada eelnõu § 1 uue punktiga 30 (võttes arvesse muutunud numeratsiooni) järgmiselt:

„30) paragrahvi 25¹ täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 4 nimetatud kirjeldus esitatakse valitsussektori suuremate tulu- ja kuluartiklite kaupa ning selles võrreldakse poliitikamuudatuste mõju punktis 1 nimetatud prognoosidega, milles on eeldatud, et poliitikat ei muudeta. Eraldi tuuakse välja sellised poliitikamuudatused, mis mõjutavad riigi rahandust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu.“;

Selgitus: muudatus sõnastab direktiivis antud nõude arusaadavamas keeles.

10. Muuta eelnõu § 1 punktis 58 (uue numeratsiooni järgi 60) esitatud riigieelarve seaduse § 56 lõiget 2² ja sõnastada see järgmiselt:

„(2²) Ministril on õigus muuta riigieelarvega kindlaks määratud ministeeriumi valitsemisala piirmääraga vahendite riigiasutuste või nende gruppide eelarve liigendust ja programmi tegevuse majandusliku sisu detailset liigendust ületamata valitsemisala programmi tegevuse piirmääraga vahendite muutmiseks riigieelarves sätestatud ulatust ja tingimusi.“.

Selgitus: muudatusettepanekuga on sätte sõnastust täpsustatud, et eelnõuga tehtud muudatusest ei oleks võimalik teha järeldust, et ministril on laiaulatuslik õigus aastases riigieelarve seaduses muudatusi teha, vaid ministri õigused jäävad kehtivas ja kehtinud riigieelarve seaduses määratud piiridesse. Oluline, et sätte sõnastusest on selgelt aru saada, et ministri õigusele muuta riigieelarvet seab piiri programmi tegevuse piirmääraga vahendite eelarve ja selle muutmisele riigieelarvega kehtestatud ulatus ja tingimused. Eelnõus esitatud sättest järeldati, et õigus riigiasutuste ja nende gruppide eelarvete muutmiseks kehtis ka eraldiseisvalt õigusest muuta programmi tegevuse majandusliku sisu detailset eelarvet. Mõeldud oli, et sättes esitatud mõlemad tingimused kehtivad koos ning arvestavad ka riigieelarve tekstiparagrahvis kehtestatud reeglitega programmi tegevuse eelarvele.

11. Muuta eelnõu § 1 punktiga 59 (uue numeratsiooni järgi 61) lisatava riigieelarve seaduse § 56 lõiget 2⁴ ning sõnastada see järgmiselt:

„(2⁴) Ministeerium ja põhiseaduslik institutsioon teavitavad viivitamata Riigikogu rahanduskomisjoni käesoleva paragrahvi lõigete 2² ja 2³ kohaselt tehtud eelarve muudatustest ja nende põhjendustest.“.

Selgitus: muudatusettepanekuga lisatakse sättesse sõna „viivitamata”. Vastav sisu, et muudatusettepanekutest teavitamine toimuks kohe ja et ei tekiks võimalust viivitamiseks, oli esitatud varem eelnõu seletuskirjas.

12. Muuta eelnõu § 1 punktis 62 (uue numeratsiooni järgi 64) sätestatud riigieelarve seaduse § 59¹ lõiget 2 ja sõnastada see järgmiselt:

„(2) Ülekantud riigieelarve vahendeid võib kasutada riigieelarvega määratud otstarbeks. Ülekantavate riigieelarve vahendite tulemusvaldkondade ja programmi tegevuste vahelist jaotust ning käesoleva seaduse § 26 lõike 5¹ kohaselt esitatud administratiivse ja majandusliku sisu põhist liigendust võib ülekandmise korral muuta, kui see on seotud ministeeriumi

valitsemisala riigiasutuse ümberkorraldamise või lõpetamisega või tulemusvaldkonna või programmi tegevuse muutmisega.“.

Selgitus: muudatusettepanekuga on sätte sõnastust täpsustatud. Esitatud eelnõus oli programmi tegevuse kohta viidatud selle ümberkorraldamisele või lõpetamisele, kuid sisuliselt on tegemist programmi tegevuse muutmisega ning ümberkorraldusi tehakse riigiasutuste kontekstis.

Strateegilise planeerimise hierarhiaid on võimalik korrastada iga aasta kevadel. Kui ministeerium peab vajalikuks muuta järgmise aasta riigieelarve eelnõus kehtivas aastases riigieelarves liigendatud programmi tegevuste nimetust või arvu, esitab ministeerium vastava ettepaneku Rahandusministeeriumile 1. aprilliks. Liigenduse muudatused otsustab Vabariigi Valitsus 30. aprilliks. (Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2019. a määruse nr 112 „Riigi eelarvestrateegia, riigieelarve eelnõu ja tõhustamiskava koostamise ning riigieelarve vahendite ülekandmise tingimused ja kord ning riigieelarve seadusest tulenevate aruannete esitamise kord“ (RES-RE kord) § 5 lg 5¹). Ülekandmisel saab lähtuda ainult eelmisel aastal valitsuse otsusega tehtud programmi tegevuste muudatustest. Valitsusasutuste ümberkorraldamine või lõpetamine on reguleeritud Vabariigi Valitsuse seaduses (VVS).

13. Muuta eelnõu § 1 punktis 67 (uue numeratsiooni järgi 69) sätestatud riigieelarve seaduse § 81⁵ lõiget 2 ja sõnastada see järgmiselt:

„(2) Käesoleva seaduse 2025. aasta 29. detsembril jõustunud redaktsiooni § 58 lõiget 5 kohaldatakse esimest korda 2025. aasta riigieelarvele.“.

14. Muuta eelnõu § 1 punktis 68 (uue numeratsiooni järgi 70) sätestatud riigieelarve seaduse § 81⁶ lõiget 1 järgmiselt:

„(1) Käesoleva seaduse 2025. aasta 29. detsembril jõustunud redaktsiooni § 26 lõikeid 5¹ ja 8, § 56 lõikeid 1, 2² ja 2³ ning § 58 lõiget 1 kohaldatakse esimest korda 2026. aasta riigieelarvele.“.

15. Muuta eelnõu § 1 punktis 68 (uue numeratsiooni järgi 70) toodud riigieelarve seaduse § 81⁷ lõikeid 2 ja 3 järgmiselt:

„(2) Riigisiseste toetuste, mida on antud ilma käesolevast seadusest või muust õigusaktist tuleneva aluseta, ja käesoleva seaduse alusel riigisiseste toetuste andmine tuleb viia kooskõlla käesoleva seaduse 2025. aasta 29. detsembril jõustunud redaktsiooniga hiljemalt 2026. aasta 31. detsembril, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud juhul.

(3) Käesoleva seaduse § 53¹ lõike 1 alusel enne 2025. aasta 29. detsembril kehtestatud valdkonna eest vastutava ministri määruse alusel läbi viidavatele pooleli olevatele toetuste andmise menetlustele, toetuste kasutamisele ning nende aruandlusele ja kontrollile kohaldatakse käesoleva seaduse enne 2025. aasta 29. detsembril kehtinud redaktsiooni.“.

16. Muuta ja sõnastada eelnõu § 2 järgmiselt:

„§ 2. Riigieelarve seaduse muutmise seaduse muutmine

Riigieelarve seaduse muutmise seaduse (RT I, 22.12.2023, 2) § 2 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Käesoleva seaduse § 1 punkt 3 jõustub 2025. aasta 29. detsembril.“.

17. Muuta ja sõnastada eelnõu § 3 (võttes arvesse § 1 käesolevate muudatusettepanekutega lisandunud punkte ja sellega seoses muutunud numeratsiooni) järgmiselt:

„(1) Käesoleva seaduse § 1 punktid 1–38, 40, 41 ning 43–71 ja § 2 jõustuvad 2025. aasta 29. detsembril.

(2) Käesoleva seaduse § 1 punkt 39 jõustub 2026. aasta 1. märtsil.

(3) Käesoleva seaduse § 1 punkt 42 jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril.“.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jürgen Ligi
rahandusminister

Sille Preimer 5982 3037
Sille.Preimer@fin.ee